

ПЕРЕМОЖЦІ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

УДК 711

Ю.Л. Богданова, А. Пашинська, Т. Пашинська
Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра дизайну архітектурного середовища

СЕРЕДОВИЩНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ГАРМОНІЙНОЇ АРХІТЕКТУРИ

© Богданова Ю.Л., Пашинська А., Пашинська Т., 2010

Розглянуто діяльність архітекторів ХХ століття, які в своїх проектах використовували середовищний підхід, що дало можливість створити архітектуру, яка гармонійно співіснує з природою, не дисонуючи на її фоні.

Ключові слова: природний ландшафт, екологічна архітектура, архітектурне середовище, зелені масиви і насадження.

In article it is analysed activity of architects of the XX-th century which in the projects used the approach of merge of object with Wednesday that has given the chance to create architecture which harmoniously co-exists with the nature, not discording on its background.

Keywords: natural landscape, ecological architecture, the architectural environment, green files and plantings.

Постановка проблеми

Сьогодні пересічний мешканець великого міста, зважаючи на шалений темп життя, відчуває себе ув'язненим в «кам'яних джунглях» цивілізації і при першій нагоді намагається залишити їх, влаштувавши собі хоча б якийсь відпочинок на природі. Наші міста демонструють своїм зовнішнім виглядом боротьбу людини з природою і химерну перемогу штучного над натуральним. Але ці уявні «досягнення» мають швидкоплинний характер, а негативні наслідки дуже повільно (протягом усього життя) супроводжують людину. Штучний мікроклімат призводить до швидкої втомлюваності, поганого сну, психічних розладів та багатьох інших проблем. Тому ще з початку ХХ ст. деякі архітектори вирішили творити об'єкти, які своїм зовнішнім виглядом мали би гармоніювати з довкіллям і вдало поєднувати архітектуру з природою. Їхня творчість ґрунтувалася на трьох основних правилах:

- Врахування природних особливостей місця забудови;
- Ретельне виявлення і збереження позитивних властивостей природного ландшафту;
- Безпосереднє введення природних форм в архітектурне середовище.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій

Якщо на початку ХХ століття приклади пошуку середовищної архітектури були поодинокими і мали швидше експериментальний характер, то вже на межі ХХ та ХХІ століть кількість об'єктів сильно збільшується, і їхні автори стають свідомими творцями своїх стилістичних спрямувань. Величезна кількість публікацій присвячена творчості С. Калатрави, який будує конструктивний каркас своїх споруд, аналізуючи природні організми [1], Ф. Гері, який намагається у кожен свій об'єкт ввести плавні природні форми [2]; всі знають австрійського художника Ф. Хундертвассера, який боровся з прямими лініями і був найзапеклішим ворогом типових будинків-коробок [3]. Одним з перших творців такої архітектури був Ф.Л. Райт, який, створюючи свої будинки, апелював

до внутрішнього світу людини, до її уявлень про природу, красу, соціальну психологію. Коли він починав свій шлях, житлові будинки, за його словами, нагадували «розфарбовані ящики, не придатні для життя». На противагу цьому він висував принцип раціональності, практичності: «Призначення будівлі – насамперед всіляко служити людині, а не справляти враження». Так у 1937 році народився геніальний проект – Будинок над водоспадом у Пенсильванії – з пологими дахами і широкими карнізами, без фундаментів і підвальних приміщень, які лише охолоджують житло [4]. Можна назвати ще велику кількість хрестоматійних прикладів, але хочеться зупинитись на останніх зразках.

Формулювання цілі статті

Метою статті є огляд та аналіз пошукових та реальних проектів, що мають на меті показати гармонію між природою та архітектурою. Сучасні будівлі занурюються під землю, ховаються в лісах та зеленіють мов газони. Для проектування архітектор використовує переважно три типи середовища:

- рівнинну та гористу місцевість;
- гірські схили з ухилом 10–20 градусів;
- гірські схили з ухилом понад 30 градусів.

У цій публікації автори, використовуючи реальні приклади, намагаються проілюструвати можливості гармонійного вписання об'єктів у такий ландшафт.

Виклад основного матеріалу

Об'ємно-просторова композиція архітектурних об'єктів, їхні геометрична конфігурація й ступінь розчленованості форм істотно залежать від таких формотворних властивостей ландшафту:

- просторово-розмірних особливостей території;
- будови рельєфу, яка визначається характером взаєморозташування ділянок, просторовим співвідношенням їхнього рівня;
- своєрідності вигляду окремих форм рельєфу та його елементів: схилів, урвищ тощо;
- характеру розташування зелених масивів і окремих насаджень.

На початку ХХ століття архітектори починали експериментувати, створюючи об'єкти, які б могли гармонійно існувати в навколишньому середовищі, повторюючи своїми формами доквілля. В кінці ХХ століття, завдяки виникненню нових технологій, що розширили можливості проєктантів, така архітектура стає дуже популярною – починає прослідковуватися своєрідне стилістичне спрямування.

Піонером екологічно раціональної архітектури вважають Міккі Менінга. Останнім твором його тридцятирічної діяльності в цьому напрямку є проєкт заміського будинку в Каліфорнії, де на зеленому даху будівлі ростуть 20 видів місцевих рослин, а система сонячних батарей дає змогу повністю забезпечити комплекс електроенергією (рис. 1).

Рис. 1. Міккі Менінг. Заміський будинок у Каліфорнії

Цікавим прикладом є екомісто на острові Зіра (Баку) – проект датської архітектурної компанії Bjarke Ingels Group (BIG), яка представила образ нового міста загальною площею понад 100 000 м². Цей острів складатиметься з семи основних структур, змодельованих на основі відомих вершин Азербайджану, які поєднуються між собою дорогами, зеленими зонами та береговою лінією. Кожна з семи вершин міститиме житлові будівлі і громадські простори, а також там буде розташовано 300 приватних вілл поруч з полем для гри в гольф на центральній рівнині. Проект являє собою енергетично незалежний розважальний комплекс і курорт. Заплановано використання енергії вітру, сонця і хвиль, що повністю забезпечить острів електроенергією. Забудова спрямована на формування нової лінії горизонту острова, що буде нагадувати гірський хребет, який зливатиметься з природним рельєфом поверхні (рис. 2).

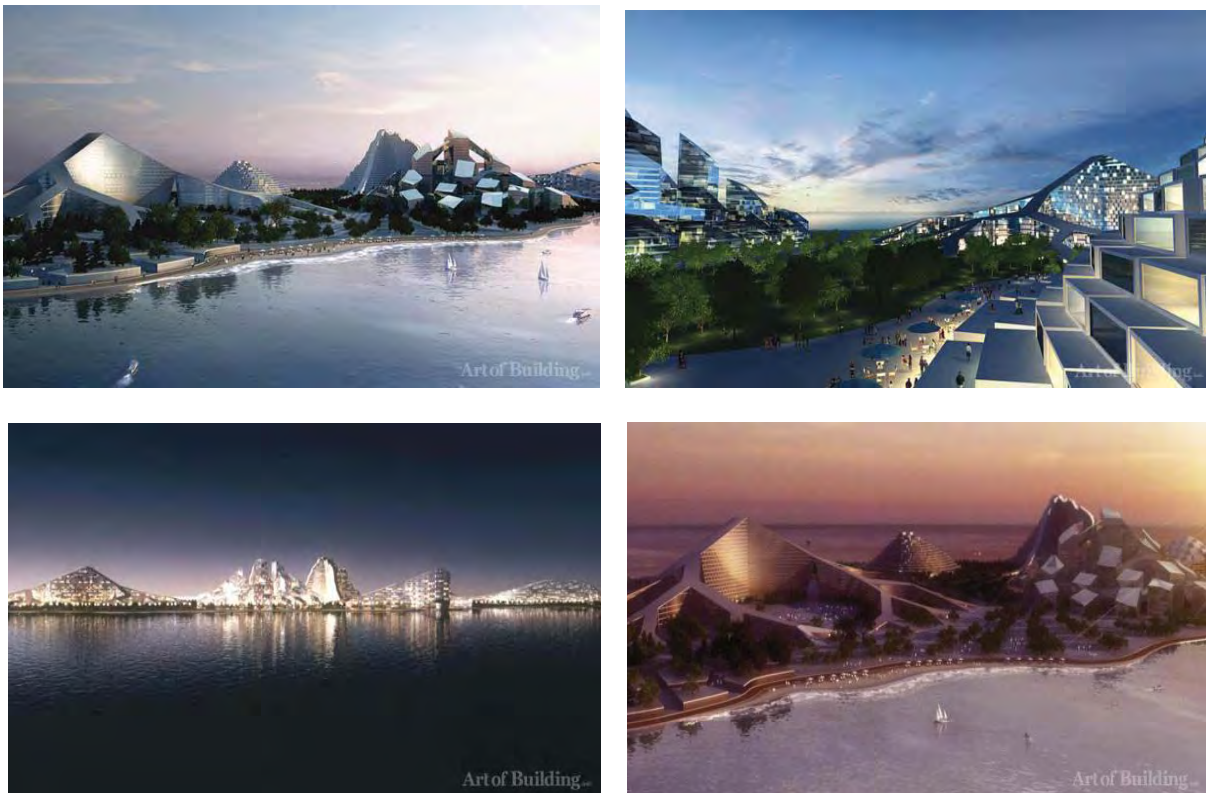

Рис. 2. Екомісто на о. Зіра (Баку). Проект датської архітектурної компанії Bjarke Ingels Group

«Пташиний дім» – проект житлового комплексу в Токіо, створеного архітектором Хіроши Накамура у 2007 р. Завдяки екстер'єру з темного дерева будівля майже непомітна серед дерев, маленькі вікна і ніші створюють незвичайний візерунок форм фасадів цього будинку. Об'єкт створений з врахуванням навколишнього середовища, ергономічний та раціонально вписаний в ландшафт. Наскрізна конструкція будинку дає змогу насолоджуватися морем з одного боку, горами – з іншого. Зелений дах створений з пласту ґрунту та глини, які сприяють додатковій акумуляції тепла; стіни – з глини, вкритої шаром водонепроникного бетону. В будинку 6 квартир, оформлених у мінімалістичному стилі (рис. 3).

Цікавим прикладом є проект конференц-центру, розташованого на узбережжі острова Тенеріф у Іспанії, виконаний у 2005 році архітекторами Феліпе Артенго, Фернандо Менісом, Хосе Марія Родригес Пастраною. Об'єкт знаходиться в складному середовищі – скелястий, напівпустельний ландшафт і море – звичний елемент пейзажу цієї місцевості. Вирішенням цієї ситуації є розширення простору за допомогою геометричних «скель – об'ємів», що виконують певну функцію. Лінії даху нагадують рух води і знаходяться в гармонії з морем і скелястим ландшафтом. Розколи у поверхні даху утворюють тріщини для світла та вентиляції, які підсилюють відчуття легкості на пагористій поверхні (рис. 4).

Рис. 3. Пташиний дім, Токіо, 2007 р. Арх. Хіроши Накамура

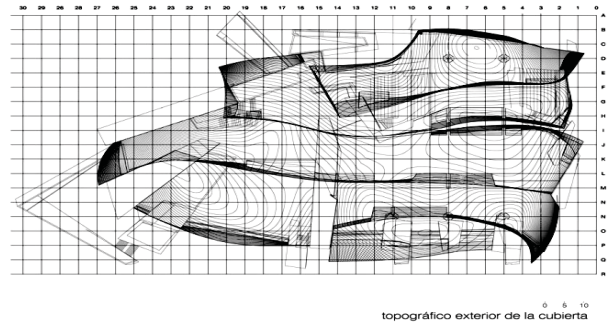

Рис. 4. Конференц-центр на узбережжі о.Тенеріф, Іспанія, 2005 р.
Арх. Феліпе Артенго, Фернандо Меніс, Хосе Марія Родригес Пастрана

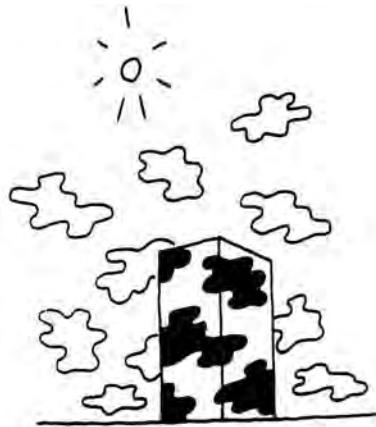

Рис. 5. Активізація поліхромії, місто Еврі, Франція, 70-ті роки XX ст.

Центр японського мистецтва в Кракові, побудований у 1994 році, також є яскравим прикладом середовищних підходів в архітектурі. Хвилі даху гармонійно вписуються в існуючий ландшафт, наслідуючи лінії пагористого горизонту і ріки, над якою знаходиться будівля.

Експерименти з кольором активно проводилися у 70-ті роки XX ст. Так, у місті Еврі, що у Франції, було втілено проект з активізації поліхромії на фасадах багатопверхових вертикальних блоків житлових будівель за допомогою вертикального кольорування, яке, нагадуючи небо з хмарами, «розчиняло» дисонуючі, на перший погляд, об'єкти. Такий прийом дав змогу позбутися банальності зовнішнього вигляду спальних районів, що у Франції так і називаються – «банальєз» (рис. 5).

Висновки

Проаналізований матеріал дає змогу зробити висновки, які можуть бути покладені в основу гармонійного середовищного проектування:

- найвиразніші властивості природного ландшафту і архітектурної форми мають бути ідентичними;
- особливого значення набуває гармонійність пропорційного співвідношення архітектурного об'єкта і ландшафту;
- об'єкт повинен бути масштабним до навколишнього середовища, яке визначає організацію архітектурних мас, величину основних структурних елементів композиції, характер їх співвідношень і зв'язків, а також ступінь членування архітектурних і просторових форм та їхню пластичну деталізацію.

1. *От археологии к архитектуре // Салон / Под ред. Н. Карпенко. – К.: ОТ «Блиц – Принт», Октябрь 2004. – № 10 (77).– С. 188–194.* 2. *Цветок из стали и бетона // Салон / Под ред. Н. Карпенко. – К.: ОТ «Блиц – Принт», Декабрь – январь 2005. – № 12 (79). – С. 160–166.* 3. *Эко-невидаль // Architectural Digest / Под ред. Е.Зайцева. – Москва Advance Magazine Publishers Inc. – апрель 2008. – № 4. – С. 132–140.* 4. *Корбач Н. Геній, коханець, аскет., Д. Козлов. Будинок повинен служити людині // ПРО. – 12 жовтня 2007. – № 8. – С. 33.*

УДК 5527.76

О.Б. Луців, І.Ю. Бучковська

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра дизайну та основ архітектури

ВПЛИВ МОДЕРНУ НА ГРАФІКУ ОЛЕНИ КУЛЬЧИЦЬКОЇ

© Луців.Б.О., Бучковська І.Ю., 2010

Досліджено творчість Олени Кульчицької як творця українського модерну. Проаналізовано її графічні твори і доведено спорідненість мистецтва художниці не тільки із стилістикою віденської сецесії, але й взагалі із принципами формотворення в європейському модерні.

Ключові слова – Олена Кульчицька, графіка, модерн, мистецтво.

It was studied creativity of Helen Kulchitska as one of the founders of Ukrainian Art Nouveau. Analyzed its graphic works and brought the artist's affinity for art, not only with the Viennese Secession style, but with general principles of shaping in European Art Nouveau.

Keywords – Helen Kulchitska, graphic, Art Nouveau, art.

Постановка питання до мети

Як розвивалась творча особистість Олени Кульчицької? Як вплинув модерн на її творчість, особливо на графічне мистецтво?

Аналіз досліджуваних публікацій

У статті опубліковано відомості про дитинство, юність Олени Кульчицької. Багато уваги приділено навчанню у Віденській художньо-промисловій школі і становленню творчої особистості [1]. Досліджено етапи творчості художниці, подано багато ілюстрацій [3]. Даються відомості про стан мистецтва Львова періоду сецесії (модерну) – стилю кінця XIX–XX ст.